

Застосування інноваційних технологій у роботі гуртка естрадного співу

Педагогічна інновація - процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які до цього розв'язувались по-іншому. У сучасній педагогіці багато говориться про переорієнтацію освіти від передачі учням знань, умінь та навичок до формування компетентностей, здатностей, якостей. В сучасному світі ринкових відносин особливо важливо не тільки те, що людина багато знає, а те що вона вміє свої знання застосувати на практиці, готова і здатна це зробити. При цьому особливої цінності набувають уміння швидко і всебічно проаналізувати проблемну ситуацію, здатність знайти цікаве (нестандартне) рішення проблеми, взяти відповідальність за прийняття рішення.

Результати різноманітних досліджень дозволяють стверджувати, що традиційна система освіти більшою мірою орієнтована на здобування знань чи інформації, а формування життєвих умінь і навичок недостатнє, рівень підготовки учнів до самостійного життя не відповідає сучасним вимогам. Їм потрібні не лише знання, а й життєві навички, що допомагають зробити життєвий вибір, досягти мети, коригувати поведінку, оцінювати ризики й покращувати здоров'я та якість життя.

Головним у системі інноваційного навчання є ситуація спільної продуктивної та творчої діяльності педагога й учня, педагога та групи, що впливає на навчання як на процес становлення особистості, її усвідомленої активності, її самоорганізації.

Інноваційність передбачає зміну форм і змісту контролю, оцінок, наслідків навчально-виховного процесу. Перед педагогічним колективом навчального закладу постає завдання збереження успішності навчально-виховного процесу. Навчання та виховання — дві невід'ємні ланки цього процесу. Провідною метою виховання залишається ідеал особистості, дієздатної приймати рішення в ситуаціях морального вибору, нести відповідальність за ці рішення перед собою, оточенням, державою.

Кожен учень — гарний, талановитий. І коли він прийшов до нас в ліцей — має досягти успіху. І не обов'язково перші місця в конкурсах, хоча це теж важливо. Прийшовши до нас, вони мають відчувати себе "своєю", частинкою великої, дружної, позитивної родини незалежно від того,

з якого середовища вони приходять. А завдання педагога — якомога більше пізнати кожного учня. За можливістю та необхідністю корегувати стосунки учнів та батьків, учнів й педагогів, учнів та ровесників, учити їх відвертості, адекватній поведінці, незалежно від виду занять (танці чи естрадний спів). Отже, формування професійних компетенцій для впровадження активних методів навчання, що забезпечують особистісно зорієнтований підхід і розвиток критичного мислення, є важливим елементом професійного розвитку педагогічних працівників.

За правильної постановки гурткової роботи значно зростає пізнавальна пошукова і творча активність учнів, вищим стає рівень їхнього психолого-педагогічного розвитку та вихованості. Щоб гурткова робота мала суспільно-корисне спрямування, щоб учням було цікаво працювати потрібно заздалегідь врахувати їх потреби, можливості тощо.

Застосування новітніх інформаційних технологій та технічних засобів у процесі роботи гуртка естрадного співу є однією з найбільш актуальних завдань для сучасної вітчизняної музичної педагогіки. Це пояснюється тим, що з одного боку, естрадний спів набуває дедалі більш широкого розповсюдження серед учнівської молоді; з іншого боку — підготовка та виконання естрадного репертуару безпосередньо потребують від керівника гуртка використання нетипових для класичного вокалу, але поширених у аудіо-галузі технічних пристроїв та володіння відповідними технологіями їх використання.

Основні завдання, які перед собою повинен поставити керівник естрадного гуртка, це:

- аналіз головних проблем у роботі гуртка естрадного співу та можливих шляхів їх подолання з допомогою застосування технічних засобів навчання;
- характеристику найбільш поширених музично-технічних засобів, які доцільно використовувати на заняттях з естрадного співу;
- розгляд інноваційних технологій та методів застосування певних технічних засобів у процесі роботи гуртка естрадного співу.

Охарактеризую спочатку найбільш прості можливості використання комп'ютеру та Інтернету, які можуть, тим не менш, сприяти вирішенню одного з найбільш болючих для сучасної музичної педагогіки, а саме — збагаченню музично-художніх вражень учнів та розвитку в них музичного смаку на матеріалі естрадної пісні.

Відомо, що завдяки поширенню в засобах суспільної інформації музики, невисокої за своїми художніми якостями та розповсюдженню модних музичних шоу, які орієнтують молодь на аматорський рівень виконання,

типовою є зацікавленість учнівської молоді естрадним співом. При цьому інтереси учнів зорієнтовані здебільш на виконання «дорослого» репертуару, у подразнення улюбленим співакам. З цього погляду проблема співацького та художньо-естетичного виховання учнів у процесі занять естрадним вокалом тісно зтикається з питанням відбору репертуару, на якому вони навчаються.

Певною мірою пояснюється вибір репертуару активним потягом самих учнів до "дорослої" музики, яка, на жаль, далеко не завжди відповідає як критеріям художньої досконалості, так і віковим попитам учнів за художньо-образним змістом та інтонаційними властивостями. Але існують і об'єктивні причини недоліків у репертуарній політиці, а саме — суттєве зменшення кількості пісень, у порівнянні, наприклад, із 70-80-ми роками минулого століття, що створювались композиторами спеціально для дітей шкільного віку, тобто — з врахуваннями сфери їх сьогоденних інтересів та можливостей.

Специфіка естрадного виконавства безпосередньо пов'язана з використанням електронної техніки: мікрофонів та навушників, підсилювачів звуку, мікшерних пультів та інших засобів озвучення, з якими має працювати керівник гуртка. Крім того, ефективність виховної роботи викладача у значній мірі залежить і від якості фонограм, тому викладач має бути обізнаним із елементарними функціями звукорежисера.

Все це вказує на необхідність спеціалізованої підготовки керівника гуртка, тобто на потребу доповнення навчальних планів комплексом спеціалізованих дисциплін (спец. курсів), в рамках яких керівники мали б змогу не тільки ознайомитись із існуючими музично-комп'ютерними технологіями, а й оволодіти всім комплексом практичних навичок, а саме:

- навичками пошукової роботи у Інтернеті;
- вміннями користуватись технічними засобами під час проведення занять;
- навичками роботи з співаками з використанням мікрофону;
- вмінням корегувати звучання під час співу своїх вихованців (робота з мікшерним пультом);
- володіння навичками створення робочих аудіо-записів своїх вихованців;

- володіння технологією підготовки запису учнів за допомогою комп'ютера;
- засобами обробки звуку у процесі підготовки та коригування фонограм так званих «мінусівок».

Сучасна вокальна студія містить у собі необхідну кількість електронних приладів, що вкупі звуться «цифрова вокальна станція». Один з центральних компонентів цифрової стації вокальної студії — комп'ютер. Для забезпечення нормальної роботи його дані мають відповідати певним вимогам. В їх числі — звукова плата (найбільш поширені — «Creative» та «AudioFire»); професіонали користуються частіше платою «Lexicon») та повний комплект програмного звукового забезпечення: драйвери, кодеки, віртуальні мікшери, а також програми для запису, озвучення й редагування звуку у можливих форматах «WAVE» і «MIDI». Всі звукові плати дозволяють використовувати 1(моно) або 2 (стерео) звукових канали (доріжки).

Зрозуміло, що чим більш досконалим та повним буде технічне обладнання гуртка естрадного співу, тим більше зросте творчий потенціал гуртка. Але досягнення художнього результату не в меншій мірі залежить від уміння використовувати це обладнання, а ще точніше — від поєднання співацької підготовки виконавця та володіння технічними можливостями апаратури. Важливим чинником, від якого залежать можливості використання комп'ютеру та комп'ютерних технологій, є програмне забезпечення. Знайомство з новими програмами та їхніми можливостями можна успішно здійснювати через Інтернет, тому ці дані також доцільно включити до бази посилань, які б орієнтували як педагогів, так і учнів щодо програм у багатомірній інформаційній мережі.

Функції комп'ютера у цілому надзвичайно широкі, але у даному випадку цікавить його використання з наступними цілями:

- вибір, накопичення та відтворення музичних прикладів; інформація, зібрана у комп'ютері, може скласти основу систематизації актуального а також потенційного репертуару, знань щодо творів, виконавців, композиторів, жанрів, стилів тощо;
- створення фонограм тобто написання музичних творів за допомогою редакторів SONOR, CUBASE. AUDITION та ін.;
- звукозапис «живого» виконання співаків або інструментального супроводу до пісні в цифровому форматі, з наступним їхнім зберіганням на комп'ютерних носіях і обробкою в програмах-редакторах звуку;
- зведення голосів, аранжування та обробка записів;
- запис звукових компакт-дисків за допомогою DVD-рекордерів;

- нотна фіксація відомих сприйнятих «на слух» творів;
- обробка пісень та їх нотний запис;
- редагування нотних записів та їх подальший друк.

Як бачимо, у цілому комп'ютерні записи можуть використовуватись для створення, збереження інформації та як інструмент контролю і самоконтролю якості виконання.

До обладнання гуртка естрадного співу також належать: мікрофони, мікшерні пульти, підсилювачі звуку, звукові колонки та монітори, навушники, різні звукоутворюючі пристрої (компакт-програвачі-CD, міні-дискові програвачі — MD, програвачі на жорстких дисках тощо), принтери та сканери, а також фото і відеокамери. Можна віділити декілька основних функцій даних технічних засобів, які вони можуть виконувати в організації діяльності естрадно гуртка:

- практично-навчальна робота з учнями з використанням мікрофонів та відповідного обладнання;
- виготовлення або опрацювання фонограм-мінусівок, фонограм типу «караоке», тобто — записів супроводу з інструментальною озвученою мелодією (для домашньої самотійної роботи учнів);
- створення «робочих записів» учасників гурту;
- організація концертних виступів вихованців.

Практично-навчальна робота, що спрямована на:

- розвиток музичної ерудованості учнів та оцінного ставлення до естрадних творів, до естрадно-виконавського мистецтва;
- формування співацько-виконавчих навичок. У цьому процесі технічні засоби можуть виконувати принаймні три функції, серед яких: накопичення художньо якісних взірців щодо певного навику, наприклад — досягнення світлого звуку, широкого легато, виразної артикуляції тощо;
- відпрацювання специфічно-естрадного вміння співати із мікрофоном.

Зауважу, що мікрофон — це один з найважливіших технічних засобів, яким користується естрадний співак: мікрофон укупі із іншим технічним приладдям (підсилювач, мікшер тощо) створює для співака передумови для нових, у порівнянні з природним звучанням його голосу, можливостей. Але молодому співаку потрібно усвідомлювати, що мікрофон не тільки не маскує технічні недоліки, а навпаки, їх посилює, тому використання мікрофону

приносить позитивні результати тільки на базі володіння співацькою технікою, навиками дихання, звукоутворення, артикуляції і т.д. Основне завдання, яке вирішують ці пристрої — це якісне відтворення звучання голосу без суттєвого перекручення звуку у процесі виступу та запису.

Викладач має бути обізнаним щодо особливостей використання мікрофону в різноманітних за об'ємом та акустичними властивостями приміщеннях, в різних ситуаціях (наприклад — різний ступень заповнення зали), від характеристик самого мікрофону, від якості та можливостей всього комплексу акустичних приладів.

Його завданням є навчання молодих співаків орієнтації у принципах та щодо специфіки роботи з мікрофонами різного типу. Зрозуміло, що ці знання підкріплюються завданнями на практичне засвоєння учнем техніки співу із використанням мікрофону. Юний співак повинен навчатись невимушено тримати мікрофон, використовуючи його як сценічний атрибут, тобто — для посилення художнього ефекту, вміти варіювати кут тримання мікрофону та ступінь його віддаленості від себе, координувати свої дії відповідно звуковому результату, якого він бажає досягти та реально отримує. Не менш важливим для вокаліста, що співає у мікрофон, є можливість чути комплексне звучання фонограми та власного виконання. Зцією метою використовують так звані активні акустичні системи ближнього поля, (так м звані активні монітори), які спрямовують результативний звук на виконавця. Звуковий результат, який співак чує з монітору, носить комплексне звучання, завдяки чому співак має змогу сприймати загальне звучання та оцінювати свої співацькі дії під час співу, звідси — корегувати їх та варіювати техніку використання мікрофону, наближаючи або віддаляючи його від себе, змінюючи кут тримання тощо. Подібні монітори доцільно використовувати як на репетиціях у залі, так і у процесі виступів перед публікою.

Однією з відносно нових технологій, яка в останні роки стає все більш поширеною у вокальній педагогіці, є використання фонограм «мінус». Частіш за все вони являють собою запису проводу у тому вигляді, який буде використовуватись під час реального виступу співака. Створення фонограм такого роду власне надає можливість систематично працювати під удаваний інструментальний ансамбль. У числі головних достоїнств використання таких фонограм — їхня універсальність у рішенні навчально-виховних завдань,

можливість раціональної організації самостійної роботи співака. Використання та накопичення педагогом подібних фонограм, по-перше, є дійовим засобом систематизації навчального матеріалу, по-друге, — надає можливість варіювання пісенного матеріалу адекватно актуальним завданням виконавця, по-третє — дає змогу йому самостійно працювати.

Робота із фонограмою ефективна при рішенні питань розвитку слухового сприйняття, музичної пам'яті, технічної майстерності співаків, вона також може використовуватись для більш ефективного розучування музичного тексту, відпрацювання складного фрагменту, для відпрацювання чи вдосконалення тих чи інших співацьких технічних і виконавських прийомів у самостійній роботі. Корисним є використання фонограм під час пошуку манери виконання (особливо — у процесі підготовки незнайомого твору), у створенні власної інтерпретації твору.

Не менш важливим є і накопичення фонограм типу «плюс», тобто записів пісенних творів у виконанні різних співаків, у тому числі і власного виконання. Їх прослуховування та порівняння дають змогу знайомити молодих співаків з широким колом виконавських манер, поширювати музичний кругозір щодо пісенного репертуару, стимулюють розвиток навичок критичного аналізу. Використання цих записів створює умови для формування у молодого співака вміння відбирати та пристосовувати до своїх можливостей найбільш вдалі зразки втілення художнього образу, технічних прийомів, орієнтуватись на якісне темброве звучання, нарешті — навчатись різним засобам інтерпретації.

Окрім так званих «Wave-фонограм» де звучання адекватне концертному, як під час «живого» виступу, іноді навіть з підспівуванням (бек-вокал) існують і MIDI (Musikal Instrument Digital Interface). Формат MIDI-даних існує для створення, зберігання й передачі MIDI-повідомлень (тобто фонограм). Доцільно використовувати такі фонограми у процесі роботи з учнями, що дає змогу досконаліше розучувати нові твори, відокремлено за часом прослуховувати тему та акомпанемент, змінювати тональність, кількість інструментів акомпанементу, варіювати темп, динаміку, тим самим вдосконалювати майстерність інтерпретації та співу у цілому. Викладач також має змогу коригувати стиль твору (оброблювати та створювати RMX). Використання MIDI-фонограм дозволяє підвищити продуктивність домашніх занять, створюють умови для їх цілеспрямованості, а в цілому — дає можливість скоротити час на відпрацювання співацьких технічних та виконавчих навичок на підготовку творів. Робота з такою фонограмою доступна вокалістам з різним ступенем підготовки, у тому числі й початківцям. Вокалісти можуть використовувати такі фонограми для

самостійного пошуку найбільш зручної для них тональності, для поглибленого засвоєння звучання акомпанементу тощо. З часом учасники гуртка навчаються самостійно варіювати темп, динаміку MIDI-фонграми.

Застосування охарактеризованих вище технологій дає змогу керівнику гуртка естрадного співу ефективно здійснювати індивідуальний вплив на кожного вихованця, розвивати його виконавчу особистість.

Використання комп'ютера в навчальному процесі — один з важливих шляхів інтенсифікації навчального процесу сьогодення, який відповідає інтересам та попиту сучасної молоді. Застосування новітніх музичних технологій сприяє вихованню у юних співаків, навичок самоаналізу та самовдосконалення, вимогливості до свого виконання, складаючи важливі передумови для підвищення якості їхньої естрадно-виконавчої підготовки.

Список використаних джерел :

-Пол Уайт, Творческая звукозапись.Ассоциация Профессиональных Студий. 2008,Англия;

-Дрожжина Н.В. Розвиток виконавських здібностей вокалістів у контексті музичного мистецтва естради. Музична педагогіка і мистецтвознавство 2007;

-Артюхов С. Обучение в Internet // Мир ПК.- 2001.- N 10. - С. 90-92.